

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BERETNING

OM

FREDERIKSBERG SKOLEVÆSEN

FOR AARET 1908—09

FRA

SKOLEDIREKTØREN

Dansk Skoleforlag,
Stormgade 3,
København

1909

Frederiksberg Bogtrykkeri
ved J. S. Nielsen - Falkonerallé 11

Udgivet på pædagogiske Studiesamling
København V

Børnetallet. Efter Uddrag af de Skolelister, som ledsager Mandtalslisterne, udgjorde *det samlede Antal Børn i skolepligtig Alder i Frederiksberg Kommune* den 31. December 1908: **12 142** (mod 11 768 Aaret før).

Heraf undervistes:

i Skoler i København	1 391	(608 Dr. og	783 P.)
- Kommuneskolerne paa Frederiksberg	7 823	(3 964 —	- 3 859 —)
- anerk. Privatskoler paa Frederiksberg	2 798	(1 448 —	- 1 350 —)
- Hjemmene og paa lignende Maade .	121	(39 —	- 82 —)
uden Undervisning var	9	(5 —	- 4 —)
				7 af disse var syge.

Foruden de anførte 7 823 Børn fandtes der endvidere i Kommuneskolerne 251 Børn under 7 Aar og 213 fra København, ialt 8 287 mod 7 916 den 31. December 1907. (Omvendt søgtes de københavnske Kommuneskoler af 554 Børn, som var hjemmehørende paa Frederiksberg). I Gennemsnit har der i afvigte Aars Sommerhalvaar været 8 165 og i Vinterhalvaaret 8 302 Børn i Kommuneskolerne.

I de to Skoler, i hvilke der gives *Halvdagsundervisning* (Skolerne paa Howitzvej og Fuglevangsvej), fandtes den 31. December 1908: 2 016*) (mod 1 990 Aaret før) og i de seks Skoler med *Heldagsundervisning* (Skolerne paa Niels Ebbesensvej, Godthaabsvej, Nyelandsvej, Solbjærgvej, Lollandsvej og Duevej) 6 271*) mod 5 926 det foregaaende Aar.

*) Mellemskoleklasserne paa Fuglevangsvej ikke medregnet.

**) Heraf 248 i Mellemskoleklasserne paa Godthaabsvej og Fuglevangsvej.

Af- og Tilgangen ved de enkelte Skoler har stillet sig saaledes:

	Børnetal d. 1. April 1908	Tilgang					Afgang					Børnetal d. 31. Marts 1909	Børnetal i Gennem- snit af Aaret	
		Fra Hjemmet	Fra off. Skoler paa Frdbg.	Fra andre off. Skoler	Fra priv. Skoler	I alt	Til off. Skoler paa Frdbg.	Til andre off. Skoler	Til priv. Skoler	Udskr. ved Slutn. af skolepl. Alder	Døde			I alt
Skolen paa Howitz- vej	1229	183	28	136	10	357	26	114	4	150	5	299	1287	1264
Skolen paa Fugle- vangsvej	765	93	47	89	13	242	28	91	6	121	4	250	757	757
Mellemskoleklasser	»	»	76	2	»	78	»	»	»	»	»	»	78	78
Skolen paa Niels Eb- besens Vej	860	155	35	65	28	283	43	58	15	102	7	225	918	902
Skolen paa Godt- haabsvej	870	104	16	86	8	214	51	74	1	122	3	251	833	837
Mellemskoleklasser	91	»	76	4	»	80	»	1	»	»	»	1	170	169
Skolen paa Nye- landsvej	1031	170	26	54	36	286	64	79	15	109	2	269	1048	1024
Skolen paa Solbjærg- vej	963	195	37	66	23	321	47	55	9	119	8	238	1046	1035
Skolen paa Lollands- vej	1004	171	14	49	11	245	54	74	1	134	2	265	984	982
Skolen paa Duevej	1048	215	19	67	20	321	61	80	17	25	4	187	1182	1163
	7861	1286	374	618	149	2427	374	626	68	882	35	1985	8303	8211

Efter Hovedaarsagerne til Af- og Tilgangen stiller den sig saa-
saaledes:

Tilgang ved Skolealderens Begyndelse.	Afgang ved Skolealderens Slutning.	Overskud
1 286	917	369
Tilgang fra andre Skoler.	Afgang til andre Skoler.	
767	694	73

Den samlede Forøgelse i Børnetallet bliver herefter 442.

Skolebygningerne. Foruden de sædvanlige Vedligeholdelses-
arbejder, som afvigte Aar havde et ret stort Omfang, blev der ud-
ført en Række Nyarbejder ved Skolebygningerne: alt under Ledelse
af den under den tekniske Forvaltning ansatte Arkitekt.

Den tidligere Inspektørlejlighed ved Lollandsvejens Skole blev omdannet til Gymnastiksal for Piger, i Anneksbygningen ved Godthaabsvejens Skole indrettedes et Laboratorium for Undervisningen i Naturlære og Kemi i Mellemkoleklasserne, og i det Lokale i samme Bygning, som Folkebibliotek III havde benyttet, blev der indrettet to Skolestuer, medens Biblioteket fik Plads i et lejet Lokale paa Godthaabsvej. Skolen paa Niels Ebbesens Vej blev forsynet med Vandklosetter og Asfaltbelægning paa Legepladsen, og i Efteraaret 1908 fuldtørtes det anselige Gymnastikhus ved samme Skole, hvis Opførelse var begyndt Aaret før. Foruden to meget rummelige Gymnastiksale, af hvilke den i Stueetagen nærmest er til Brug for Foreninger og den paa 1ste Sal for Skolebørnene, findes der i Tagetagen Lokale for Sløjdundervisning og Folkebibliotek II. Endelig blev der i Portnerboligen ved den gamle Hospitalsbygning paa Howitzvej indrettet Lokale for en lille Klasse for tuberkuløse Børn. Efter Forslag af Skolekommissionen lod Kommunalbestyrelsen udgive et Hæfte, indeholdende Tegninger og Beskrivelser over Kommunens Skolebygninger, udarbejdede af Bygningsinspektøren. For at bøde paa den foreløbige Mangel paa Undervisningslokaler blev der i Slutningen af Skoleaaret paabegyndt Opførelsen af 3 Barakker (med 6 Skolestuer) ved Yrsasvej. De toges i Brug efter Sommerferien 1909.

For Tiden besidder Kommunen i sine 8 Skoler: 186 Klasseværelser, 16 Tegnestuer, 6 Sløjdstuer, 4 Skolekøkkener, 12 Gymnastiksale og 6 Badeanstalter. Desuden 6 Skolestuer i Barakker.

Klasse- og Timetal samt Børnetal pr. Klasse. Antallet af *Klasser og Undervisningstimer* ved de enkelte Skoler var følgende:

(Se hosstaaende Tabel)

Altsaa har hver Klasse i Sommerhalvaaret faaet 30,4 Timers Undervisning i Gennemsnit og i Vinterhalvaaret 30,0 Timer.

Børnetallet pr. Klasse var i Gennemsnit for Sommerhalvaaret 29,2 og for Vinterhalvaaret 28,5.

I Hjælpeklasserne for forsinkede Børn fandtes ved Aarets Begyndelse 76 Elever. Tilgangen var 18 og Afgangen 12, saa at Skoleaaret sluttede med 82.

	Sommerhalvaaret						Vinterhalvaaret								
	Klasser					Timer	Klasser					Timer			
	å 36 T.	å 34 T.	å 30 T.	å 28 T.	å 24 T.		å 36 T.	å 34 T.	å 30 T.	å 28 T.	å 24 T.				
Skolen paa Howitzvej	»	»	17	11	10	6	1232	»	»	17	11	10	8	1280	
— - Fuglevangsvej	3	»	8	8	8	4	884	3	»	8	8	8	5	908	
— - Niels Ebbesens Vej	»	12	11	»	»	5	858	»	12	11	»	»	7	906	
— - Godthaabsvej	6	14	10	»	1	4	1115	6	14	9	»	1	5	1109	
— - Nylandsvej	»	17	11	»	»	5	1028	»	17	11	»	»	7	1076	
— - Solbjærgvej	»	17	11	»	»	6	1052	»	17	10	»	»	8	1070	
— - Lollandsvej	»	11	15	»	»	6	984	»	11	14	»	»	8	1002	
— - Duevej	»	22	9	»	»	7	1220	»	22	9	»	»	9	1234	
		9	93	92	19	19	43	8373	9	93	89	19	19	57	8585

Børnetallets Fordeling mellem de enkelte Klasser stillede sig saaledes ved Midten af Skoleaaret:

	Halvdagsskoler			Heldagsskoler.		
Afgangsklasse	24	1,2	pCt.	199	3,2	pCt.
6. Klasse	267	13,2	—	828	13,5	—
2. Mellemskoleklasse .	»	»		92	1,5	—
5. Klasse	307	15,2	—	802	13,1	—
1. Mellemskoleklasse .	»	»		154	2,5	—
4. Klasse	416	20,6	—	885	14,4	—
3. Klasse	339	16,8	—	990	16,1	—
2. Klasse	303	15,0	—	1 043	17,0	—
1. Klasse	301	14,9	—	1 132	18,5	—
Hjælpeklasse	64	3,1	—	12	0,2	—

og *Gennemsnitsalderen* for Børnene i hver Klasse var samtidig:

	Halvdagsskoler.	Heldagsskoler
Afgangsklasse	13,75 Aar	13,86 Aar
6. Klasse	13,41 —	13,33 —
2. Mellemskoleklasse	»	13,35 —

	Halvdagsskoler.		Heldagsskoler.
5. Klasse	12,63 —		12,15 —
1. Mellemkoleklasse	»		12,2 —
4. Klasse	11,73 —		10,98 —
3. Klasse	9,98 —		9,70 —
2. Klasse	8,80 —		8,66 —
1. Klasse	7,61 —		7,52 —
Hjælpeklasse	11,20 —		9,58 —

Det Antal Børn, som forlod Skolen ved Slutningen af den skolepligtige Alder, blev udskrevet fra følgende Klasser:

	Halvdagsskoler.		Heldagsskoler.
Afgangsklasse	3,9 pCt.		30,8 pCt.
6. Klasse	52,2 —		60,5 —
5. Klasse	22,9 —		8,7 —
4. Klasse	21,0 —		

Nogle enkelte Børn i Heldagsskolernes Afgangsklasser var dog overført fra Halvdagsskolernes 6. Klasse.

Undervisningsforhold. *De kommunale Fortsættelseskursus* for unge Mænd og Kvinder havde i Vinterhalvaaret 1908—09 deres 9de Undervisningshalvaar. Der meldte sig til denne Undervisning 560 Elever (151 Mænd og 409 Kvinder) mod henholdsvis 530, 606 og 534 de tre nærmest foregaaende Aar. Af de anmeldte undlod 78 at møde, saa at Undervisningen begyndte med 482 (121 Mænd og 361 Kvinder), fordelte paa 31 Hold: Almindeligt Kursus i Dansk, Skrivning og Regning 8 (4 for Mænd og 4 for Kvinder), Tysk 4 (alle blandede), Engelsk 4 (1 for Mænd, 1 for Kvinder og 2 blandede), Bogføring 2 (begge blandede), Matematik 1 (blandet), Stenografi 1 (blandet) og kvindelig Husgerning 11 Hold. I Sprog og Bogføring blev de viderekomne skilt fra Begynderne. Husgerningsundervisningen fandt Sted i Fuglevangsvejens, Solbjærgvejens og Duevejens Skolekøkkener og den øvrige Undervisning i Skolerne paa Nylandsvej og Fuglevangsvej. Af Husgerningsholdene mødte 3 om Eftermiddagen, Resten om Aftenen ligesom alle de øvrige Hold. Til Husgerning mødte Eleverne 2 Gange om Ugen, paa de andre Hold 3 Gange. For disse var Undervisningsdagens Antal 67. Af de 10 Lærere og 32 Lærer-

inder, som meddelte Undervisningen, havde 20 Ansættelse ved Kommunens Skolevæsen.

Ligesom i de foregaaende Aar gik Elevantallet stadig nedad i Vinterens Løb, saa at det ved Slutningen af hver af de 6 Maaneder udgjorde henholdsvis 482, 470, 441, 414, 371 og 353. Afgangen, som i det hele udgjorde 27 pCt., var meget forskellig paa de enkelte Hold: størst paa Sprogholdene og de almindelige Hold. Under det Tillægskursus i Husgerning, til hvilket der ekstraordinært bevilgedes Midler for April Maaned 1909, bevarede 8 af paagældende Hold Gennemsnit hver 13 Elever, medens 2 Hold sank til 6 Elever hver, og eet af dem til 1 Elev ved Udgangen af April.

Forsømmelserne havde som sædvanlig et anseligt Omfang, til Skade for Undervisningen. Nedenstaaende Oversigt viser Forsømmelserne i de sidste 3 Aar, angivet i Procent af Skoledagen.

	Mænd		Kvinder	
	I alt	Efter Fradrag af Sygdom	I alt	Efter Fradrag af Sygdom
1906—07	12,7	8,2	9,2	3,9
1907—08	12,6	7,2	10,4	5,1
1908—09	13,6	6,1	10,2	5,8

Til de egentlige Forsømmelser kommer endnu den for Undervisningen uheldige Omstændighed, at hvad der i Dagbogen er betegnet som en præsteret Undervisningsaften i mange Tilfælde kun omfatter en Del af Undervisningstiden, da Arbejdet i vedkommende Forretning jævnlig forhindrer Elever i at møde i rette Tid, ligesom Forberedelsen i de Fag, der kræver Hjemmearbejde, ogsaa lider under Elevernes erhvervsmæssige Arbejde.

Af de Elever, som mødte den 1ste Oktober, fik 40 Friplads, medens de resterende 442 hver betalte 3 Kr. i Skolepenge.

Udgiften udgjorde i alt 12 376 Kr. Efter Fradrag af Elevernes Skolepenge kom heraf 11 050 Kr. til Udgift for Kommunen.

Den af Kommunen støttede *tekniske Skole* for Haandværkslærlinge og Svende, som har Lokale i Howitzvejens Skole, blev i sidste Vinter søgt af 322 Elever i 15 Klasser med 14 Lærere. Naar Elevantallet, der Aaret før udgjorde 338, for første Gang i en lang Række Aar er gaaet nedad, skyldtes dette den store Arbejdsløshed

i Byggefagene, der bevirkede, at Tilgangen af Elever i disse Fag var meget ringe. Skolens Indtægter udgjorde i Skolepenge 2 771 Kr., af Staten 2 550 Kr. og af Kommunen 1 800 Kr. foruden gratis Lokale og Belysning.

Den frivillige Undervisning i *kvindelig Husgerning* for Piger i de 3 ældste Klasser i Kommuneskolerne fandt Sted i de 4 Skolekøkkener paa Sindshvilevej, Fuglevangsvej, Solbjærgvej og Duevej. Den blev benyttet af ca. 300 Børn, fordelt paa 15 Hold. Udgiften ved Driften har udgjort 2 820 Kr. 83 Øre, hvoraf Børnene har udredet 1 367 Kr. 43 Øre, og Kommunen 1 453 Kr. 40 Øre foruden Lærerindelen, Brændsel og Inventar.

Medens de forannævnte mere eller mindre *retarderede Børn* har været anbragt i Hjelpeklasser i selve Skolen, har Skolevæsenet betalt for 3 svagt begavede og tungthørende Børn i en Døvstummeskole, og 5 Børn har gennemgaaet et Hjelbredelseskursus i Statens Institut for Talelidende.

Fra *Børnenes Bogsamlinger*, der tilsammen tæller 6 535 Bind, er der sket 22 326 Udlaan til 2 300 Børn. Disse har bidraget 385 Kr. 32 Øre, Kommunen 800 Kr.

Skolebesøget.

Skoleforsømmelserne, fordelte paa hele Børnetallet og beregnede i Procent af de skolepligtige Dage, har udgjort:

	I alt.	Efter Fradrag af Sygdom.
<i>Skolen paa Howitzvej:</i>		
Halvdagsklasser	6,2	0,7
<i>Skolen paa Fuglevangsvej:</i>		
Halvdagsklasser	6,0	0,7
Mellemskoleklasser	2,01	0,06
<i>Skolen paa Niels Ebbesens Vej:</i>		
Heldagsklasser	6,5	0,2
Halvdagsklasser	6,1	0,3

	I alt	Efter Fradrag af Sygdom
<i>Skolen paa Godthaabsvej:</i>		
Heldagsklasser	5,2	0,3
Halvdagsklasser	5,7	0,3
Mellemskoleklasser	3,45	0,13
<i>Skolen paa Nyelandsvej:</i>		
Heldagsklasser	5,9	0,3
Halvdagsklasser	7,1	0,4
<i>Skolen paa Solbjærgvej:</i>		
Heldagsklasser	5,8	0,3
Halvdagsklasser	5,7	0,5
<i>Skolen paa Lollandsvej:</i>		
Heldagsklasser	5,5	0,3
Halvdagsklasser	5,5	0,3
<i>Skolen paa Duevej:</i>		
Heldagsklasser	5,3	0,3
Halvdagsklasser	6,0	0,4

I *Skolebøder* er der betalt 70 Kr. 26 Øre for 126 Dages Forsømmelse af 8 Børn.

Af de *Legater*, der er knyttet til Kommuneskolerne, har 2 Drengene faaet Justitsraad Priemes og Hustrus Skolelegat (100 Kr.), 1 Pige Docent N. J. Fjords Legat (42 Kr.) og 1 Dreng Enkefru P. M. Schulstads Legat (35 Kr.)

Følgende Oversigt viser Antallet og Fordelingen af de Skolebørn, som den 1. Maj d. A. var sysselsat ved *erhvervsmæssigt Arbejde* udenfor Hjemmet.

	Antal Skolebørn.			Procent af Skolebørn.		
	Fabrik- arbejde	Byærinder og lign.	I alt	Fabrik- arbejde	Byærinder og lign.	I alt
<i>Halvdagsskoler:</i>						
Drengene	10	256	266	1,0	24,5	25,5
Piger	8	133	141	0,8	13,0	13,8
<i>Heldagsskoler:</i>						
Drengene	32	370	402	1,0	11,8	12,8
Piger	8	176	184	0,3	5,8	6,1

Ved de herværende Mælkeforsyninger havde 82 Dreng fra Frederiksberg Kommuneskoler Arbejde (mod henholdsvis 81, 111, 127, 90, 87, 114 og 156 de 7 foregaaende Aar).

Børnenes Opførsel giver Anledning til følgende Bemærkninger:

Skolernes *Internater* har været benyttede i 28 Dage til Anbringelse af skulkende og vagabonderende Børn. For Skolevæsenets Regning har 3 Børn været anbragt paa Landerupgaard; af disse afgik 2 i Løbet af Aaret. Der bortsendtes i Løbet af Aaret 12 Børn paa Grund af daarlig Opførsel: 10 af Værgeraadet, 1 af Fattigvæsenet og 1 af en Forening. 31 Børn blev tiltalt for Retten, til Værgeraad og Dommer afgaves 70 Erklæringer over 74 Børn (de to nærmest foregaaende Aar henholdsvis 73 og 42 Erklæringer).

Sundhedsforhold m. m. I de 6 *Badeanstalter* i Skolerne paa Nylandsvej, Fuglevangsvej, Lollandsvej, Howitzvej, Solbjærgvej og Duevej blev der tilsammen givet 80 971 tempererede Brusebade til Børn fra alle Skoler. Af Drengklasserne har i de enkelte Skoler fra 92,3 til 96,4 pCt. og af Pigeklasserne fra 77,4 til 91,6 pCt. af de tilstedeværende Børn benyttet Skolernes Badeanstalter. I Gennemsnit har hvert af de badende Børn faaet 13 Bade i Løbet af Aaret. Naar det samlede Antal Bade er betydeligt ringere end Aaret forud, hidrører dette derfra, at Aaret 1907—08 havde flere Skoledage end 1908—09, og at 2 af Badeanstalterne i det sidste Aar paa Grund af Reparationer var lukkede i tilsammen 65 Badedage. Badningen besørgedes ved 2 Badekoner, 1 Bademester og 2 Skolebetjente.

Det Antal Børn her i Kommunen, som ved Indrømmelse fra Befordringsautoriteterne fik *fri Rejse med Jærnbaner og Dampskibe* til Udflugter i Sommerferien 1908, udgjorde 3 725 mod 3 270 Aaret før. Den stærke Stigning hidrørte fra, at Ministeriet for offentlige Arbejder ekstraordinært forhøjede Antallet af Fribilletter til Rejser med Statsbanerne. Lærerforeningen anbragte i alt 538 Børn, deraf 155 i private Hjem og Resten i 5 Feriekolonier, af hvilke de 4 med 369 Børn havde Ophold i de to Feriehjem i Kongsøre og Højstrup.

I Antallet af ferierejsende Børn var indbefattet 253 *kirtelsyge Børn*, som anbragtes, ved Sjællands Nordkyst i 5 Uger af Sommerferien for de paa Skolevæsenets Budget i dette Øjemed bevilgede Midler (203), ved Understøttelse af Fru Kines Legat (20), af en Sygekasse (8) og for Fattigvæsenets Regning (22).

I Henhold til § 10 i Lov af 14. April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse oprettedes der fra 1. November 1908 i den gamle Hospitalsbygning's Portnerbolig en Klasse paa indtil en halv Snes *tuberkuløse Børn* under en særlig dertil antaget Lærerinde. Af de Udgifter, der medgaar til denne Klasse, ventes ifølge Loven de tre Fjerdedele refunderede af Statskassen.

Vedtægten for Renholdelsen af Kommuneskolerne blev i afvigte Aar revideret og derefter stadfæstet af Skoledirektionen den 10. December 1908. Fra samme Tid blev Pudsningsen af Skolernes Vinduer overdraget Frederiksberg Vinduespudsekompani.

Indtægterne af Skolevæsenets særlige Fond, der bestaar af Skolebøder og Renter af Fondens Kapital, er anvendt til at støtte *Skolerejser* med de ældste Klasser, især til historisk interessante Steder. Der foretoges 49 Udflugter (til Frederiksborg, Kronborg, Lund, Jægerspris, Roskilde, Dragør og Stevns) med 1 224 Børn, hvilket var 86 pCt. af de paagældende Klassers Børnetal. De øvrige Børn i disse Klasser forhindredes ved Fabrikarbejde eller Bygang i at deltage i Udflugterne. Skolevæsenets Tilskud var 303 Kr. 54 Ø. eller i Gennemsnit 6 Kr. 19 Ø. pr. Klasse.

Bespisningen af trængende Skolebørn med Middagsmad i Vintermaanederne fandt ligesom Aaret forud Sted alle 6 Søgnedage om Ugen, og paa Grund af de trange Forhold i mange Familier, der bevirkede en betydelig Stigning i Antallet af spisende Børn, fandt man det nødvendigt at lade Bespisningen, der begyndte den 6. Januar, vedblive til den 30. April. Da Skolekøkkenet paa Sindhvilevej ikke var i Stand til at paatage sig hele denne Leverance, overtog det af Hjælpekassen oprettede Køkken i den gamle Hospitalsbygning fra den 23. Januar Tillavningen af Maden til Halvdelen af Børnene, efter at man de forudgaaende 14 Dage havde ladet Bespisning med kogt Mælk og Kryddertvebakker veksle med den sædvanlige Middagsmad. Ialt bestipes ca. 1 600 Børn i 98 Dage med 156 758 Portioner, deraf 11 270 Portioner Mælk og Brød, 78 378 Portioner fra Skolekøkkenet og 67 120 fra Hjælpekassens Køkken. Gennemsnitsprisen var 15½ Øre. Uagtet de frivillige Bidrag indgik rigeligt, blev det dog kun muligt at gennemføre Bespisningen i det nævnte Om

fang derved, at Kommunen ydede et anseligt Tilskud ud over det, den i Henhold til Lov af 23. Maj 1902 var pligtig at udrede.

De 3 *Skolelæger* og *Skoletandlægen* (af hvilke den sidste behandlede 251 Børn i Howitzvejens, 390 i Nylandsvejens, 248 i Solbjærgvejens, 221 i Løllandsvejens, 233 i Duevejens, 371 i Godthaabsvejens, 261 i Fuglevangsvejens og 224 i Niels Ebbesens Vejs Skole, ialt 2194 Børn) fungerede i det forløbne Aar ligesom tidligere, men fratraadte deres Virksomhed ved Skolevæsenet med Slutningen af Skoleaaret, da de Forhandlinger, der siden Efteraaret 1907 havde været ført i Skolekommission og Kommunalbestyrelse om en Omordning af Skoleforholdene forte til det Resultat, at der fra 1. April 1909 for alle Kommuneskolerne ansattes een Skolelæge, der ikke for Betaling maatte paatage sig privat Praksis. Et af Kommunalbestyrelsen vedtaget Regulativ for den nye Skolelæges Virksomhed blev stadfæstet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 8. Maj 1909, og Pladsen blev besat med praktiserende Læge paa Frederiksberg Dr. med. *Einar Lundsgaard*.

Lærerpersonalet har i afvigte Aar undergaaet følgende Forandringer. Lærer J. C. Jensen blev forflyttet til Nyborg Skolevæsen, og Timelærer N. Mathiesen overgik til Privatskoler. Med Pension afgik Gymnastiklærer J. Fledelius og Læreriinderne A. Lund, A. Hoff, A. Borregaard og S. Becker samt Overlærerinde R. Mønster, hvis Plads blev besat med Lærerinde Fru M. Breson. Der blev oprettet 9 nye faste Embeder (3 for Lærere og 6 for Læreriinder), og 16 Personer fik fast Ansættelse. Der antoges 28 nye Lærere og Læreriinder, dels til nyoprettede Klasser og dels til Erstatning for de afgaaede.

Den 2. April 1909 talte Lærerpersonalet 290 Medlemmer. Af disse var

103	fast ansatte Lærere
137	» » Læreriinder
20	Timelærere
30	Timelæreriinder
<hr/>	
290	

Desuden findes der en fast Vikar ved hver Skole.

Ved Skolevæsenet fungerer der foruden Skolelægen endvidere en Økonoma (tillige Lærerinde i kvindelig Husgerning), 8 Skolebetjente, 1 Bademester, 2 Badekonere og 1 Varmemester.

I afvigte Aar besørgetes Undervisningen saaledes:

	Ved Lærere	Ved Lærerinder
I Sommerhalvaaret	3741	4632
I Vinterhalvaaret	3841	4744

Paa Grund af Sygdom blandt Lærerpersonalet har Skolevæsenet i samme Tidsrum afholdt Udgift til *Vikariat* i følgende Omfang:

For Lærere	For Lærerinder	I alt
4 908 Timer	7 829 Timer	12 737 Timer,

hvilket udgør 3,2 pCt. af Lærernes og 4,2 pCt. af Lærerindernes samlede Timetal.

Foruden de 14 Møder, som er holdt af *Lærerraadene* ved de enkelte Skoler, har det fælles Lærerraad i afvigte Aar været samlet 3 Gange og bl. a. forhandlet om Formiddagsundervisning og om en af Skolekommissionen forlangt Erklæring angaaende en Omordning af Skolevæsenets Bestyrelse. Med Inspektørerne har Direktøren holdt 11 Møder.

Paa given Anledning har Skolekommissionen henledet Lærerpersonalets Opmærksomhed paa den i Lov af 29. Marts 1904, § 19 indeholdte Bestemmelse, at en Lærer, som har fyldt 70 Aar, har Ret til at kræve sin Afsked med Pension, og hvis han ikke benytter denne Ret, kan Kommunalbestyrelsen kræve ham afskediget. Derhos udtalte Kommissionen, at efter dens Formening maatte ovennævnte Aldersgrænse ordentligvis anses for den yderste Frist for en Lærers eller Lærerindes Forbliven i sit Embede.

Paa Forslag af Skolekommissionen blev der 1908 for første Gang uddelt *kommunale Rejsestipendier* til Lærerpersonalet (udover Rejseunderstøttelserne til de nordiske Skolemøder). De tildelte

Lærerne F. Wildschütz-Jessen (Tyskland og Schweiz — Tegning) og Chr. Jacobsen (England — Sprogundervisning) samt Lærerinde, Frk. D. Øllgaard (Tyskland — Sprogundervisning).

Lærerpersonalets Bogsamlinger talte ved Aarets Slutning 1974 Bind.

Skolebetjent N. P. Nielsen afgik ved Døden i Aarets Løb.

Lønningsforhold. I Anledning af Lov af 27. Maj 1908 om Lønninger for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen blev det nødvendigt at omarbejde de i Skoleplan af 3. November 1906 indeholdte Lønningsbestemmelser for det herværende Lærerpersonale. De Forhandlinger, der førtes om denne Sag mellem Skolekommissionen, Kommunalbestyrelsen og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, begyndte i Maj 1908 og sluttede med Ministeriets Stadfæstelse af den reviderede Skoleplan den 18. Marts 1909. De nye Lønningsbestemmelser, der fik tilbagevirkende Kraft fra 1. April 1908, fastsætter følgende *Lønningssatser*: for *Lærere* 1600, 1900, 2200, 2500, 2800, 3200 og 3600 Kr.; for *Lærerinder* 1600, 1700, 1800, 2000, 2200, 2400 og 2600 Kr., alt for 36 Timer om Ugen. Alle Stigninger finder Sted hvert 3. Aar, saa at højeste Trin naas efter 18 Aars Tjeneste. *Overlærere* og *Overlærerinder* oppebærer 600 Kr. ud over almindelig Lærerløn. *Inpektorerne* har foruden Bolig, Brændsel og Lys 3200 Kr., stigende til 4400 Kr. Hvis en Lærer paa ældst Løn udnævnes til Skoleinspektør, begynder han med 3600 Kr. i Pengeløn. Lønnen for *Timelærere* og *Timelærerinder* samt for Lærernes Ekstratimer ud over 36 Timer om Ugen er 90 Øre Timen, dog 1 Kr. for Lærere paa Lønningsgraden 2200 Kr. og derover. For Undervisning, hvortil der kræves særlig Uddannelse, gives et Tillæg fra 15 til 25 Øre Timen, i Mellemskoleklasserne fra 35 til 75 Øre.

Skolekommissionen kan for et Aar ad Gangen tilstaa en Lærer (Lærerinde) *Fritagelse for indtil 12 Timer om Ugen*. I saa Fald afdrages der Læreren for hver Time 90 Øre i hans Løn og Lærerinden et paa alle Lønningstrin tilsvarende Beløb (90, 80, 74, 72, 70, 68 og 65 Øre pr. Time).

Den *Lærer (Lærerinde)*, som har fyldt 55 Aar, er uden Afkorting i sin Løn kun pligtig at besørge 33 Timer om Ugen, og den, som har fyldt 60 Aar, kun 30 ugentlige Timer.

Medens en Lærerinde tidligere kunde blive fast ansat med 24 Timer om Ugen uden Skaar i de Goder, der knytter sig til fast Ansættelse, er den fast ansatte Lærerinde nu ligesom Læreren pligtig at undervise 36 Timer om Ugen, for saa vidt ikke Helbredshensyn forbyder det. Af Hensyn til Forholdet mellem det nuværende Antal af Undervisningstimer og Lærerkrafter gennemføres denne Ordning ikke fuldt ud før den 1. April 1911.

Den 1. April 1909 fordelte det faste Lærerpersonele sig saaledes paa de forskellige Lønningstrin:

Skoleinspektorerne

5 à 4400 Kr.	} foruden Bolig, Brændsel og Belysning
2 à 4000 —	
1 à 3600 —	

Overlærerne

8 à 4200 —

Lærerne (36 Timer)

26 à 3600 —
15 à 3200 —
10 à 2800 —
13 à 2500 —
9 à 2200 —
10 à 1900 —
4 à 1600 —

Overlærerinderne

8 à 3200 —

Lærerinderne (36 T.)

24 à 2600 —
16 à 2400 —
30 à 2200 —
25 à 2000 —
15 à 1800 —
11 à 1700 —
8 à 1600 —

Udgifterne til Skolevæsenet har i 1908—09 efter Fradrag af de Refusioner, der ydes af Foreninger og andre, som benytter Lokaler i Skolerne, udgjort 878 361 Kr. 75 Øre mod budgetteret 747 666 Kr. og hertil senere efterbevilget 15 000 Kr.

Overskridelserne hidrører fra følgende Aarsager. For Lønningskontoens Vedkommende fra de i den nye Skoleplan fastsatte Lønningsforhøjelser for Lærere og Lærerinder og de i Lov af 27. Maj 1908 indeholdte Regler for Beregning af Lærerpersonalets Tjenesteadler, hvorved 87 Personer fik højere Anciennitet, ialt 194 Aar. Af den hele Lønningsforhøjelse paa ca. 100 000 Kr. blev lidt over Halvdelen dækket af det forøgede Statstilskud. Endvidere fra en betydelig Vikarudgift som Følge af Sygdom blandt Lærerpersonalet, og endelig fra en noget større Udgift end beregnet til Lærarløn ved Mellemskoleklasser. Merudgiften paa Administrationskontoen skyldes et større Forbrug af Tryksager og forøgede Telefonudgifter og paa Konto C fra Anskaffelse af Inventar og Undervisningsmidler til Mellemskoleklasserne. Paa Brændselskontoen er det et ved den langvarige Vinter fremkaldt større Forbrug af Brændsel, der har forårsaget Overskridelsen og paa Bygningskontoen flere Vedligeholdelses- og Nyarbejder, som enten var uforudsete eller fik et større Omfang end forud antaget. Endelig skyldes Merudgiften til kommunale Fortsættelseskursus Oprettelsen af flere Hold end paa-regnet.

Af den anførte Udgift er der i Henhold til Lov af 27. Maj 1908 § 5 refunderet Kommunen 119 730 Kr. 91 Ø. som Statskassens Tilskud til de faste Lærerlønninger og ifølge Lov af 29. Marts 1904 § 32 endvidere 3 383 Kr. 70 Ø. som Skolefondens Bidrag til Vikarudgifterne. Herved synker Kommunens Udgift til Skolevæsenets Drift til 755 247 Kr. 14 Ø. Fordeles denne Udgift paa Børnetallet i Kommuneskolerne (efter at man har fradraget Udgifterne til Fortsættelsesundervisning og til Amtsskolefonden som ikke vedrørende de skolesøgende Børn) bliver det for hvert Barn 86 Kr. 83 Ø. af Kommunen og 14 Kr. 86 Ø. af Stat og Skolefond. (Hvis man medtager den til Renter og Afdrag af Skolebygningerne medgaaede Sum af 119 845 Kr., stiger Udgiften pr. Barn med 14 Kr. 46 Ø.).

Privatskolerne. Med disse foregik der følgende Forandringer. Frøken M. Rousings Pigeskole nedlagdes fra Sommerferien 1908, og

fra samme Tid fratraadte Hr. J. H. Teisen den af ham ledede Pige-skole, der overtoges af Skolebestyrerinde Frøken M. Boberg, med hvis Skole den forenedes. Den saaledes forenede Skole fik Lokale Doktor Priemes Vej 3. Frøken C. Bernths Skole, Rathsacksvej 7 der i flere Aar har bestaaet som Privatundervisning, blev anerkendt, og Frøken L. Lerches Skole flyttede i Oktober 1908 fra København til Vodrofsvej 56. Ved Slutningen af Aaret fandtes følgende 32 Privatskoler i Kommunen.

	Antal Elever		Fra Frederiksberg i skolepligtig Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Frederiksberg Gymnasium (L. N. H. Otterstrøm), Hollændervej 5	467		264	
Henrik Madsens Skole, Filippavej 1	260		97	
Schneekloths Skole og Hertz's Forberedelsesskole (K. A. Schneekloth og J. M. Hertz), Værne- damsvej 13 A	506		244	
Slomanns Skole (P. Elmqvist), Jakob Danefærds- vej 3	264		116	
Det danske Selskabs Skole (C. N. Starcke), Forch- ammersvej 18	258	63	107	36
L. Clausens Realskole, Aaboulevard 21	50		27	
Frederiksberg Realskole (O. Mynster og H. P. Physant), Frederiksberg Allé 22	212		84	
H. Gregersens Skole, Ørstedesvej 65—67	231		122	
Frederiksberg Borger- og Realskole (S. Nielsen), Bredegade 6	114		82	
—————				
Fru Hedvig Baggers Skole, Vodrofsvej 56 A . . .	4	16	2	7
Frk. C. Bernths Skole, Rathsacksvej 7		42		35
Frk. M. Bobergs Skole, Priemesvej 3	8	176		124
A. Brønnicke-Hansens Skole, Amalievej 20 . . .	9	110		85
Fru M. Clausens Skole, Aaboulevard 21		60		28
At overføre . . .	2383	467	1145	315

	Antal Elevr		Fra Frederiksberg i skolepligtig Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Overført . . .	2383	467	1145	315
St. Josephs Søstrenes franske Skole, Frederiksberg Allé 17.	4	116		78
Frk. Kruses Skole (Frk. L. Jensen), Frederiksberg Allé 16		445		270
Frk. J. Leerbech og Frk. S. Milos Skole, Ørstedsvvej 7 B		170		118
Frk. L. Lerches Skole, Vodrofsvej 56		24		6
Frk. Lønborgs Skole (Frk. A. Tang Barfol), Amicisvej 19		215		92
Frk. D. Nielsens Skole, Bredegade 7		94		78
Frk. E. Rasmussens Skole, Bille Brahes Vej 8		28		22
Frk. J. Sachmanns Skole, Allégade 6		54		50
Frk. A. Tiemroth og V. Schmidt Phiseldecks Skole, Ørstedsvvej 29.	16	131	2	89
Frk. M. Skoglunds Skole, Svanholmsvej 5		24		19
Billes Forberedelses- og Realskole, Ørstedsvvej 69	116	70	51	32
Børnehjemmet Godthaabs Skole, Kongensvej 4	79	17	76	17
Frk. H. Hammers Skole, Godthaabsvej 20 C.	17	29	15	25
St. Mariæ Skole, Boyesgade 8.	121	94	63	41
Frederiksberg Borger- og Realskole (A. Paulsen), Gl. Kongevej 139	93	89	78	69
Frk. Pechüles Skole, Roskildevej 91.	4	38	2	6
Syvendedags Adventisternes Skole, Margrethevej 5	8	12	1	
Frk. M. og N. Vendts Skole, Vinkelvej 3	21	38	15	23
	2862	2155	1448	1350
	5017		2798	